

UNA DE LES PROPOSTES PER A LA CIMERA DEL G-20

Atac als paradisos fiscals

- No és el mateix l'illa caribenya d'Antigua que l'històric i pacífic Liechtenstein

ANTONI SERRA RAMONEDA*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 21.03.09

Dos escàndols han intensificat la guerra contra els anomenats paradisos fiscals empresa ja fa temps per l'OCDE. El primer va ser la consecució, mitjançant suborn, d'una llista de 900 importants executius alemanys amb substanciosos actius, amb rendes no declarades al fisc germànic, en un banc de Liechtenstein. El segon, la forta compensació que va ser abonada per la UBS, una entitat helvètica, al Govern nord-americà per haver contribuït a l'evasió d'impostos per ciutadans d'aquella nacionalitat. Els Estats Units, França i Alemanya estan disposats ara a collar els cargols. Han inclòs a l'agenda de la pròxima reunió del G-20 un punt sobre les mesures que cal prendre per castigar els països on els governs no acceptin incorporar regles de transparència sobre els fons que fan anar els seus bancs. Naturalment aquest anunci ha aixecat polseguera, i temor, entre els medis financers.

¿Quan es converteix un país en paradís fiscal? Ha de reunir com a mínim tres trets essencials. Primer, no gravar, o només cosmèticament, les rendes de capital. Segon, l'absència d'un autèntic intercanvi d'informació entre les autoritats fiscals nacionals i les estrangeres. I, tercer, no exigir una presència física efectiva continuada al seu territori dels que pretenen gaudir del tracte impositiu propi dels nacionals.

SÓN MOLT nombrosos els països que compleixen amb aquestes tres condicions. Però els que realment preocupen són els que ofereixen seguretat i estabilitat política i una supervisió eficaç de les seves entitats bancàries, ja que són els capaços d'atraure més capitals per l'escàs risc que comporten. Per entendre'ns, no és el mateix l'illa caribenya d'Antigua, on no fa gaire ha esclatat un escàndol monumental a la seva principal entitat financera, que, per exemple, l'històric i pacífic Liechtenstein.

Els experts mantenen que els clients d'aquests paradisos fiscals es poden dividir en tres grups de molt diferent pelatge. En el primer hi ha els delinqüents que, després de fer una malifeta, volen amagar o blanquejar el botí obtingut. En aquests s'inclouen molts dictadors de noms ben coneguts. El segon està integrat per individus que canalitzen els seus estalvis honestament generats, encara que no sempre fiscalment declarats, cap a entitats financeres establertes en països on un estricte secret bancari els permet oblidar-se d'aflorar a la seva base impositiva les rendes obtingudes amb els seus guanys.

I, finalment, són moltes les empreses, especialment multinacionals, que utilitzen legítimament els paradisos fiscals per reduir els impostos que cal pagar, però que no amaguen aquesta forma de procedir a les autoritats dels altres països on operen. A Bermuda, per exemple, tenen la seva seu social 13 de les 40 companyies reasseguradores més importants del món, amb un valor de capitalització, a finals del 2007, de 129.000 milions de dòlars, una xifra importantíssima quan es compara amb la riquesa de l'illa. Però aquestes 13 companyies no amaguen les seves dades comptables ni les raons de la seva ubicació: els seus comptes de resultats les deixen molt clares.

L'objectiu de l'OCDE ha estat eliminar el blanqueig i l'evasió. És a dir, lluitar contra els dos primers tipus de clients. En general, els paradisos fiscals, com a mínim els més seriosos, han acceptat aixecar el secret bancari davant d'un requeriment judicial originat per un cas criminal a l'estranger. La lluita ara se centra en l'evasió que puguin efectuar els clients del segon tipus. L'OCDE ha instat els fins ara paradisos fiscals a firmar acords de transparència, pels quals s'obligarien a subministrar les dades reclamades per les autoritats fiscals dels països d'origen. Els seus esforços ja han obtingut algun èxit, si ho jutgem per la progressiva reducció del nombre de nacions assenyalades amb el dit. Concretament fins al 2002 únicament eren tres les europees que encara es negaven a rebaixar el seu secretisme: Andorra, Mònaco i Liechtenstein, mentre que pocs anys abans la relació era molt més llarga.

NO OBSTANT, sembla que s'ha cantat victòria abans de temps i que la voluntat de transparència de les nacions esborrades de la llista era més aparent que no pas real. Ho demostren les dificultats amb què es troba en aquests moments el fisc americà per aconseguir les dades dels 50.000 (com a mínim) contribuents que han refugiat part de la seva fortuna en bancs helvètics. Els suïssos han creat una subtil distinció entre frau i evasió fiscal: el primer és un delicte penal mentre que el segon és una simple infracció administrativa. I únicament estan disposats a subministrar informació quan, en la seva terminologia, ha existit frau, cosa que significa que només una minúscula proporció dels clients nord-americans dels bancs suïssos es veuran inclosos en la relació que el fisc americà persegueix.

La impressió existent és que s'ha obert un llarg contenciós la solució final del qual s'estendrà a tota la resta de països que estan en el punt de mira. No en va el 27% dels capitals opacs estan refugiats al país alpi. Andorra, Mònaco i Liechtenstein ja han anunciat la seva voluntat de seguir el mateix camí. Però que ningú s'esveri, que n'hi ha per estona.

*President de Tribuna Barcelona.